

SOC706 METODOLOGIE SOCIÁLNÍCH VĚD

podzimní semestr 2005

Lenka Štarmanová, 143 996

Úkol 6: Klíčové koncepty a jejich operacionalizace, teoretická a pracovní hypotéza - [1 strana]

Identifikujte ve svém výzkumném problému (výzkumné otázce) klíčové koncepty. Formulujte teoretickou hypotézu o vztahu mezi klíčovými koncepty svého výzkumu, kterou chcete svým výzkumem dále ověřovat. Teoretické koncepty dále operacionalizujte (tj. navrhnete indikátory) a vytvořte pracovní hypotézu (případně soubor více pracovních hypotéz) pro další ověřování výzkumem.

Příklady klíčových konceptů z různých výzkumů:

- *Míra sociální kontroly v sousedství a charakter tohoto sousedství (sociologie).*
- *Míra stigmatizace klientů sociálního státu a charakter sociální pomoci, již se jim dostává (soc. politika).*
- *Třídní příslušnost a volební preference voličů (politologie).*
- *Charakter či obsah sdělení a způsob jeho prezentace v novinách (žurnalistika).*
- *Konformismus k mínění skupiny a míra v níž je skupina pro jedince referenční (psychologie).*

Úkolem je tedy najít indikátory např. pro měření míry sociální kontroly v sousedství a charakteru (typu) sousedství (nezapomínejte, že oba termíny jsou sociologickými koncepty, vyjasněte si jejich obsah konfrontací s učebnicemi a Sociologickým slovníkem). Nejprve vymezte dimenze svých konceptů (například dimenze sousedství, v nichž se realizuje sociální kontrola) a pak zvolte jednu dimenzi relevantní pro vaši výzkumnou otázku a vytvořte pro tuto dimenzi klíčových konceptů indikátor či soubor indikátorů).

Text tohoto úkolu vyvěste ve složce "úkoly" na "studijních materiálech" ke kurzu v IS. **Termín do 21.11.**

1.2. Lze předpokládat vztah mezi vlastní akceptací a společenskou akceptací psychiatrického onemocnění ve vztahu ke spolupráci pacienta při ambulantní léčbě (compliance)?

Identifikace konceptů:

Ambulantní psychiatrickí pacienti jsou osoby, kterým je poskytována odborná zdravotnická péče v oblasti psychiatrie, nezávisle na tom, zda léčbu sami vyhledali nebo byli doporučeni z jiného pracoviště.

Předpokládáme, a zkušenost to naznačuje, že pacienti se musejí vyrovnávat nejen s vlastním onemocněním, ale i se vztahem k psychické poruše či nemoci, která u nich propukla. Toto vyrovnání se s nemocí je pravděpodobně obtížnější než u somatických onemocnění, protože zkušenost naznačuje a některé (zatím nejmenované) výzkumy to potvrzují, že dochází ke společenské stigmatizaci psychiatricky nemocných.

Pacienti tedy bojují jak se samotnou nemocí, tak se svou schopností akceptovat psychiatrické onemocnění uvnitř sebe sama.

Podobně je tomu i v nejbližším sociálním okolí pacientů: pacienti dle naší zkušenosti mají mnohdy potřebu skrývat jak své onemocnění, tak i návštěvu lékaře, protože jejich blízcí, rodina, příbuzní či spolupracovníci nebo zaměstnavatelé, ale i přátelé a známí stigmatizují osoby s psychiatrickým onemocněním nebo se sami pacienti stigmatizace ze strany jmenovaných skupin obávají.

Předpokládáme, že tato stigmatizace se v reálném světě vyskytuje, ověřujeme ji dotazníkem u pacientů, jejich příbuzných, případně u dalších osob z kontrolní skupiny, kteří vyjadřují vztah k psychiatrickému onemocnění a k osobám takto postiženým.

V dalším kole zjišťujeme, zda a jakým způsobem se může stigmatizace psychiatricky nemocných projevit ve vztahu k lékové spolupráci pacienta s lékařem.

Koncepty:

Klademe si otázku, zda existuje zjistitelný vztah mezi mírou stigmatizace psychiatricky nemocných a lékovou spoluprací pacientů při léčbě psychiatrických onemocnění.

Jaká je míra stigmatizace, která ovlivní lékovou compliance?

Indikátory

Jak se pacient sociálně vztahuje ke svému onemocnění?

Jaký je vztah jeho rodiny, příbuzných, spolupracovníků, zaměstnavatelů atd. k psychiatrickým onemocněním, k psychiatricky nemocným a konkrétně k dotazovanému pacientovi?

Jaká je compliance pacienta?

Jaký má vztah k lékové compliance?

Jak ovlivňují výše uvedené skupiny vztah pacienta k lékové compliance?

Nezlobte se, ale odmítám číst román na místě, kde měly být exaktní údaje! Chtěla jsem teoretickou hypotézu, následně stanovení základních pojmů a jejich indikátory a následně pracovní hypotézy. Žádné okecávání, ale přesné údaje, které by ukázaly, jak přesně budete výzkum provádět, jak budete provádět měření! Protože, jak víme, operacionalizace = rozložení pojmu na měřitelné jednotky! To, co předkládáte vy, nejsou indikátory!